

Utrikesutskottets yttrande 2025/26:UU3y

Vårändringsbudget för 2026

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 14 april 2026 att ge samtliga utskott tillfälle att senast den 26 maj 2026 yttra sig över Vårändringsbudget för 2026 (prop. 2025/26:99) med eventuella motioner, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Utskottet begränsar sitt yttrande till de delar av propositionen som avser utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens samtliga förslag inom utgiftsområde 5.

I yttrandet finns två särskilda yttranden (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Propositionen

Avgifter till internationella organisationer

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Avgifter till internationella organisationer ökas med 4 500 000 kronor och att anslaget 1:5 Utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser minskas med motsvarande belopp.

Som skäl för förslagen anger regeringen att Sverige i slutet av 2025 undertecknade en konvention om inrättande av en internationell skadeståndskommission för Ukraina inom Europarådet och ett avtal mellan Ukraina och Europarådet om inrättande av den särskilda tribunalen för aggressionsbrott mot Ukraina.

Regeringen avser att besluta om en proposition med förslag om att Sverige ratificerar konventionen för skadeståndskommissionen och ansluter sig till en överenskommelse för den särskilda tribunalen för aggressionsbrott mot Ukraina. Förslagen innebär att Sverige ska betala årliga medlemsavgifter. Anslaget bör därför ökas med 4 500 000 kronor.

Regeringen föreslår att ökningen finansieras genom att anslaget 1:5 Utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser minskas med motsvarande belopp. Minskningen bedöms innebära att Svenska institutets projektstöd i enlighet med EU:s strategi för Östersjöregionen minskar i omfattning.

Regeringen anger också att förslagen innebär ökade utgifter för kommande år. Anslaget beräknas öka med 12 700 000 kronor fr.o.m. 2027. Ökningen avses finansieras genom att anslaget 1:5 Utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser minskas med motsvarande belopp. Den beräknade minskningen bedöms innebära att Svenska institutets projektstöd i enlighet med EU:s strategi för Östersjöregionen minskar i omfattning. Vidare bedöms stöd till andra projekt för utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser minska i omfattning.

Sveriges utrikes underrättelsetjänst

Regeringen föreslår att ett nytt anslag 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst förs upp på statens budget med 170 000 000 kronor. Anslaget får användas för Sveriges utrikes underrättelsetjänsts förvaltningsutgifter och det får även användas för utgifter för att förbereda inrättandet av myndigheten.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om förvärv av aktier eller andelar i och om kapitaltillskott till företag för att skydda de personer eller den verksamhet som kommer att bedrivas vid Sveriges utrikes underrättelsetjänst inom ramen för en särskilt beslutad skyddsidentitet enligt lagen om kvalificerade skyddsidentiteter samt att

besluta om försäljning eller avveckling av företag som har förvärvats i motsvarande syften.

Som skäl för förslagen hänvisar regeringen till promemorian Myndigheten för utrikes underrättelser (UD2026/02550) som remitterades i februari 2026. I promemorian föreslås två nya författningar och andra författningsändringar som krävs för att en ny underrättelsemyndighet ska kunna inleda sin verksamhet. Regeringen avser enligt propositionen att besluta om en lagrådsremiss och en proposition och föreslå att lagändringar ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Den nya myndigheten måste enligt regeringen inrättas på ett sådant sätt att underrättelseverksamhetens funktionalitet och den strategiska förvarningsförmågan upprätthålls. Ett nytt anslag 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst föreslås därför som nämnts föras upp på statens budget med 170 000 000 kronor. Anslaget beräknas öka till 600 000 000 kronor 2027, 900 000 000 kronor 2028 och 1 000 000 000 kronor fr.o.m. 2029.

Regeringen föreslår att anslaget får användas för Sveriges utrikes underrättelsetjänsts förvaltningsutgifter. Anslaget bör även få användas för utgifter för att förbereda inrättandet av myndigheten.

I enlighet med lagen (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter kan, efter ett särskilt beslut, en s.k. kvalificerad skyddsidentitet skapas. I promemorian Myndigheten för utrikes underrättelser föreslås bl.a. en lagändring som innebär att det ska vara möjligt för den nya underrättelsemyndigheten att använda kvalificerade skyddsidentiteter. Myndigheten bör även kunna använda företag i viss utsträckning då det är nödvändigt för att skydda personer och verksamhet. Förvärv av aktier eller andelar i och kapitaltillskott till företag som görs inom ramen för myndighetens verksamhet avses finansieras med medel från det nya anslaget 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst.

Enligt 8 kap. 3 och 4 §§ budgetlagen krävs, med vissa undantag som inte är aktuella nu, riksdagens godkännande för förvärv och försäljning av aktier eller andelar i ett företag. Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande skjuta till kapital till ett företag.

I propositionen föreslås mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om förvärv av aktier eller andelar i och om kapitaltillskott till företag för att skydda de personer eller den verksamhet som kommer att bedrivas vid Sveriges utrikes underrättelsetjänst inom ramen för en särskilt beslutad skyddsidentitet enligt lagen om kvalificerade skyddsidentiteter samt att besluta om försäljning eller avveckling av ett företag som har förvärvats i motsvarande syften.

Motionerna

Det finns inga yrkanden om utgiftsområde 5 i följdmotionerna med anledning av vårändringsbudgeten. I motiveringen till partimotion 2025/26:4100 av Magdalena Andersson m.fl. (S) berörs dock frågan om en ny utrikes

underrättelsetjänst. Motionärerna noterar regeringens viljeinriktning genom förslaget om ett nytt anslag, men avser att återkomma till frågan när propositionen om den nya underrättelsemyndigheten lämnas och reformens konsekvenser kan bedömas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom regeringen att det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker nödvändigheten av att snabbt höja det svenska underrättelsesystemets samlade förmåga. Utskottet noterar att regeringen har beslutat om en lagrådsremiss och förbereder en proposition om en ny underrättelsemyndighet. Regeringens avsikt är att den nya myndigheten ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2027.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag att ett nytt anslag 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst förs upp på statens budget med 170 000 000 kronor. Anslaget får användas för Sveriges utrikes underrättelsetjänsts förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för att förbereda inrättandet av myndigheten.

Utskottet noterar att konstitutionsutskottet bereder regeringens förslag i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 2025/26:100, pkt 3) att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarsmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Utskottet bereder för närvarande ett yttrande över regeringens förslag och följdmotionen på inbjudan av konstitutionsutskottet (2025/26:UU7y).

Utskottet föreslår att finansutskottet också tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om förvärv av aktier eller andelar i och om kapitaltillskott till företag för att skydda de personer eller den verksamhet som kommer att bedrivas vid Sveriges utrikes underrättelsetjänst inom ramen för en särskilt beslutad skyddsidentitet enligt lagen om kvalificerade skyddsidentiteter samt att besluta om försäljning eller avveckling av företag som har förvärvats i motsvarande syften.

Utskottet föreslår även att finansutskottet tillstyrker att anslaget 1:1 Avgifter till internationella organisationer ökas med 4 500 000 kronor och att anslaget 1:5 Utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser minskar med motsvarande belopp.

Stockholm den 19 maj 2026

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Fredrik Ahlstedt (M), Alexandra Völker (S), Margareta Cederfelt (M), Linnéa Wickman (S), Fredrik Malm (L), Annika Strandhäll (S), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Berntsson (KD), Kerstin Lundgren (C), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Azra Muranovic (S) och Rasmus Giertz (SD).

Särskilda yttranden

1. Ny myndighet för utrikes underrättelser (S, V, MP)

Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S), Håkan Svenneling (V), Jacob Risberg (MP) och Azra Muranovic (S) anför:

Regeringen föreslår att ett nytt anslag 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst förs upp på statens budget med 170 000 000 kronor. Vi konstaterar att utredningen om denna civila underrättelsetjänst fick mycket stor kritik vid remissomgången, och regeringen har inte presenterat propositionen än. Den är aviserad till riksdagen först i juni 2026. Det rimliga vore att riksdagen först behandlar frågan om en ny myndighet ska skapas och därefter hur mycket pengar som ska avsättas.

Den mycket snäva tidsramen inför bildandet av myndigheten, redan den 1 januari 2027, reser också frågan om det är lämpligt att göra en stor omorganisation av underrättelseverksamheten med tanke på det mycket allvarliga säkerhetspolitiska läge vi befinner oss i nu. Vi noterar regeringens viljeinriktning genom det föreslagna anslaget men avser att återkomma till frågan när propositionen lämnas och reformens konsekvenser kan bedömas.

Vi noterar vidare att regeringen i 2026 års ekonomiska vårproposition (prop. 2025/26:100) föreslår att delar av de ändamål och verksamheter som avser underrättelseverksamhet vid Försvarmakten och som finansieras från anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap inom utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Vi avser återkomma till konsekvenserna av detta förslag i utskottet yttrande till konstitutionsutskottet (bet. 2025/26:UU7y).

2. Ny myndighet för utrikes underrättelser (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

Regeringen föreslår att ett nytt anslag 1:6 Sveriges utrikes underrättelsetjänst förs upp på statens budget med 170 000 000 kronor. Det är inte lämpligt att besluta om ett nytt anslag i statsbudgeten för ändamålet innan man överhuvudtaget vet hur utformningen av den nya underrättelsetjänsten ser ut. Ställningstagande i frågan bör göras före beslut om budgetanslag. Centerpartiet avvaktar med sitt ställningstagande tills propositionen lagts på riksdagens bord.